

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Handleiding Immunititeit

Mei 2025

ing Immuniteit | Handleiding Immuniteit | Handleiding Immuniteit | Handleiding Immuniteit | Handleiding Immuniteit | Handleiding Immuniteit | Handleiding Immuniteit | Handleiding Immuniteit

Inhoudsopgave

Handleiding Immunititeit	4
1 Diplomatieke immunititeit	5
2 Vaststellen immuniteiten	7
Diplomatiek identiteitsbewijs	7
Delegaties	7
3 Handelingskader	8
Correcte behandeling	8
Strafrechtelijk onderzoek	8
Vragen stellen/verhoor	9
Vervolgstappen	9
4 Verkeer, overtredingen en misdrijven	11
Rijbewijs	11
Parkeerheffingen	11
Verkeersovertredingen	11
Alcohol in het verkeer	11
Onschendbaarheid diplomatieke voertuigen	12
De bestuurder heeft wel een legitimatieplicht.	12
Verlopen kentekenregistratie	12
5 Aan de grens	13
Het diplomatiek identiteitsbewijs	13
Bijzondere regels	13
Hoe handelen in geval van twijfel	14
Misdragingen	14
Uitreis	14
Bijlage 1	15
Bijlage 2	19
Bijlage 3	20

Handleiding Immuniteit

Niet alleen politie, maar ook de douane, de Koninklijke Marechaussee en andere partijen krijgen in de praktijk te maken met personen die op basis van hun diplomatieke status immuniteit genieten: geprivilegieerden.

In deze handleiding gaan we meer specifiek in op situaties die zich voor kunnen doen in de dagelijkse praktijk van de politie en de Koninklijke Marechaussee. De informatie leent zich echter ook voor andere partijen die tijdens hun werkzaamheden met geprivilegieerden te maken hebben. Aanvullend op deze handleiding is er een korte trainingsvideo te vinden op de ABB Agora site van de politie.

In deze handleiding wordt uitleg gegeven over de onschendbaarheid en immuniteiten van personen. Onschendbaarheid kan echter ook betrekking hebben op gebouwen, voertuigen, documenten, vracht, koerier en persoonlijke bagage¹.

Bij vragen kan contact opgenomen worden met de Directie Protocol en Gastlandzaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken (DPG) of het Diplomatic Frontoffice (DFO) van de politie Eenheid Den Haag.

Advies- en aanspreekpunten voor zaken waarbij personen met immuniteit betrokken zijn:

Politie: Diplomatic Frontoffice (DFO) van de politie Eenheid Den Haag

Telefoonnummer (24/7): 088 9 64 9 64 9

E-mail: diplomatic.frontoffice@politie.nl

Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ): Directie Protocol en Gastlandzaken (DPG)

Telefoonnummer DPG-secretariaat: 070 348 4905

Telefoonnummer voor urgente gevallen buiten kantooruren (24/7): 06 5114 3634

E-mail: dpg@minbuza.nl

Openbaar Ministerie (OM): Internationaal Rechtshulp Centrum (IRC) Den Haag

E-mail: irc.denhaag@om.nl

---

¹ Voor meer informatie zie:

Ambassades: [Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer](#);

Consulaten: [Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen](#);

Internationale Organisaties: zie het betreffende zetelverdrag tussen de organisatie en Nederland ([Overheid.nl | Verdragenbank](#)).

1 Diplomatieke immuniteit

Zoals ieder land onderhoudt ook Nederland internationale betrekkingen met andere landen (staten) en internationale organisaties (bijvoorbeeld het Internationaal Strafhof of de Organisatie voor het Verbod op Chemische wapens). Deze betrekkingen verlopen via vertegenwoordigers, zoals diplomaten en consulaire ambtenaren.

Deze vertegenwoordigers mogen niet overgeleverd zijn aan de politieke situatie in het gastland. Ook mogen zij bij het nemen van beslissingen niet beïnvloed worden door de mogelijkheid dat zij gearresteerd kunnen worden of onheus bejegend worden door het gastland. Daarom is wereldwijd afgesproken dat zij onschendbaar zijn en immuniteit hebben ten aanzien van de rechtsmacht van het gastland. Dit geldt bij diplomaten in principe ook voor hun gezinsleden. Deze afspraken gelden op wederkerige basis. Dit betekent dat Nederlandse diplomaten en andere uitgezonden vertegenwoordigers tijdens hun plaatsing in het buitenland op dezelfde wijze behandeld worden als naar Nederland gezonden diplomaten en andere buitenlandse ambtenaren. Een bepaalde behandeling van, bijvoorbeeld, een diplomatiek ambtenaar in Nederland kan daarom gevolgen hebben voor hoe onze diplomatieke ambtenaren in het buitenland worden behandeld. Het respecteren van onschendbaarheid en immuniteiten is dus zowel in het belang van de zendstaat als van de ontvangende staat. Het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer en het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen zijn hiervoor een belangrijke basis.

Begrippenkader

Onschendbaarheid

Onaantastbaarheid van persoon, vrijheid en waardigheid. Vrijwaring tegen alle vormen van aanhouding of vrijheidsbeneming, tegen elke vorm van onderzoek, dwang en beslag. Onschendbaarheid kan op personen van toepassing zijn, maar ook op gebouwen, woningen, voertuigen, diplomatieke post en goederen.

Immuniteit

Het uitgangspunt dat een diplomatiek ambtenaar of een medewerker van een internationale organisatie niet (volledig) onderworpen is aan de rechtsmacht van de ontvangende staat.

Er bestaan twee vormen van **diplomatieke immuniteit**

- **Absolute immuniteit:** Als een persoon absolute immuniteit geniet, dan geldt de immuniteit altijd, overal en in alle omstandigheden.
- **Functionele immuniteit:** Als een persoon functionele immuniteit geniet, dan is de immuniteit alleen van toepassing voor handelingen die worden verricht in de uitoefening van de functie (N.B. dit bepaalt de zendstaat/internationale organisatie).

Waiver

Hiermee doet het gastland een verzoek aan de zendstaat/internationale organisatie tot het doen van afstand van immuniteit van een persoon die immuniteit geniet. Afhankelijk van het verzoek kan hiermee bijvoorbeeld over worden gegaan tot het doen van strafrechtelijk onderzoek of het instellen van vervolging.

Uiteraard wordt van iedereen die zich in Nederland bevindt, verwacht dat hij of zij zich aan de hier geldende regels houdt. Dit geldt ook voor personen die immuniteit hebben.² Deze immuniteit houdt echter wel in dat niet kan worden afgedwongen dat zij zich aan de Nederlandse wet- en regelgeving houden. De immuniteit en de onschendbaarheid zorgen ervoor dat dus geen dwangmiddelen jegens hen kunnen worden toegepast (deze personen kunnen bijvoorbeeld niet worden aangehouden) en dat strafvervolging vaak niet mogelijk is. Dit betekent niet dat er helemaal niet kan worden gehandeld. Voor strafrechtelijke feiten werken het OM en DPG nauw samen met de politie. Alle drie de partijen kunnen worden geraadpleegd om te bespreken wat passende vervolgstappen zijn binnen de kaders van de internationaalrechtelijke verplichtingen van Nederland t.a.v. deze groepen personen.

---

² [Artikel 41, lid 1, Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer, Wenen, 18-04-1961](#)

2 Vaststellen immunititeiten

Diplomatiek identiteitsbewijs

Medewerkers van ambassades, consulaten en internationale organisaties en hun gezinsleden staan ingeschreven bij DPG en hebben van DPG een diplomatiek identiteitsbewijs gekregen. Dit is een officieel Nederlands identiteitsbewijs, conform de Wet op de Identificatieplicht. Daarbij kan het diplomatiek identiteitsbewijs ook dienen om de status (en de bijbehorende onschendbaarheid en immunititeiten) die de houder geniet aan te tonen.

Personen die in het bezit zijn van een diplomatiek identiteitsbewijs hebben niet allemaal dezelfde immunititeiten of onschendbaarheid. De geldende immunititeit is namelijk afhankelijk van de organisatie waarvoor iemand werkt, de functie die wordt bekleed en het geldende verdragskader. Op het diplomatiek identiteitsbewijs wordt de categorie waartoe de houder behoort aangegeven met een code van twee letters, eventueel aangevuld met een tweede code van twee letters. De verschillende categorieën functies worden in bijlage 2 op een rij gezet.

De politie moet op straat snel en adequaat kunnen handelen; er is dan meestal geen mogelijkheid voor grondige verdieping in al deze verschillende immunititeitscategorieën. Dit geldt met name als er mogelijk sprake is van functionele immunititeit. Zelfs als een situatie schijnbaar en overduidelijk niet functiegerelateerd is, is het aan de betrokken ambassade, het consulaat of de internationale organisatie om aan te geven of er sprake was van handelen in functie en daarmee van functionele immunititeit. Zolang dat niet vaststaat, moet worden aangenomen dat er sprake is van immunititeit.

Delegaties

Delegatieleden van officiële bezoeken aan Nederland, zoals een top of conferentie, hebben geen diplomatiek identiteitsbewijs omdat ze slechts tijdelijk in Nederland verblijven voor hun werk. Zij worden ook niet bij DPG ingeschreven. Toch kunnen ook zij onschendbaar zijn en immunititeit genieten. Omdat het delegatielid zich niet met een Nederlands diplomatiek identiteitsbewijs kan identificeren, kan de politie contact opnemen met DPG. DPG kan bevestigen of de persoon in kwestie inderdaad lid is van een delegatie die op dat moment op officieel bezoek is in Nederland en dus (functionele) immunititeit geniet.

3 Handelingskader

Correcte behandeling

Voor de goede internationale betrekkingen van Nederland is het van groot belang dat diplomaten en daarmee gelijkgestelde internationale functionarissen altijd met respect worden behandeld. Andere staten kunnen ons land erop aanspreken als dit niet gebeurt. Bovendien kan het serieuze gevolgen hebben voor Nederlandse diplomaten in het buitenland wanneer buitenlandse diplomaten in Nederland niet correct behandeld worden.

Het kan voorkomen dat een persoon die immuniteit heeft een politieambtenaar niet met het verwachte respect tegemoet treedt. In een dergelijk geval wordt toch van de politieambtenaar verwacht dat hij/zij professioneel optreedt en de betrokkene met respect blijft behandelen, ongeacht zijn gedrag. Diplomaten verblijven soms maar kort in Nederland, kunnen tegen taalbarrières oplopen en hun beeld van de politie kan gekleurd zijn door ervaringen elders in de wereld. Dit kan (een deel van) het gedrag en wantrouwen verklaren.

Zeer gevaarlijke of acute situaties

Bij situaties zoals bijvoorbeeld zichtbaar dronken deelnemen aan het verkeer of acuut levensgevaar mag de politie optreden om de situatie te beëindigen. Dit optreden moet dan echt beperkt blijven tot het beëindigen van de gevaarlijke situatie en er moet altijd rekening worden gehouden met de onschendbaarheid en immuniteit van de persoon.

Staande houden en tonen van het diplomatieke identiteitsbewijs

Omdat immuniteit en onschendbaarheid moet worden aangenomen, geldt als uitgangspunt dat een geprivilegieerde niet kan worden aangehouden en er geen andere dwangmiddelen kunnen worden ingezet. Wel kunnen personen die in Nederland immuniteit genieten te allen tijde staande gehouden worden. De politie mag de persoon ook naar zijn of haar personalia vragen om de identiteit en diplomatieke status vast te stellen. Geprivilegieerden moeten altijd hun diplomatieke identiteitsbewijs kunnen tonen. De politie is niet bevoegd de kaart in beslag te nemen. De politie mag de gegevens die op de kaart staan wel noteren of hier een foto van maken. Indien er getwijfeld wordt aan de echtheid van de kaart dient contact opgenomen te worden met DPG.

Let op: op het diplomatiek identiteitsbewijs staat vermeld dat de pas alleen geldig is in combinatie met een paspoort. Dit geldt echter alleen voor het aantonen van verblijfsrecht in Nederland, niet ten behoeve van enkel de identificatie.

Als een persoon geen diplomatiek identiteitsbewijs kan tonen, maar wel zegt dat hij/zij immuniteit geniet, dan dient dit serieus onderzocht te worden. Dit geldt in het bijzonder wanneer er bijkomende factoren zijn die op immuniteit kunnen wijzen. Denk hierbij aan een diplomatiek paspoort, een auto met een diplomatiek kenteken, of het vergezeld zijn van iemand (familielid of collega) die wel een diplomatiek identiteitsbewijs van DPG kan laten zien.

Neem bij twijfel altijd contact op met DPG: via de piketlijn van DPG kan 24/7 de status worden nagekeken.

Strafrechtelijk onderzoek

De onschendbaarheid en immuniteit beperkt alleen de inzet van dwangmiddelen en vervolging. Strafrechtelijk onderzoek kan wel doorgang vinden wanneer dit niet raakt aan eventuele onschendbaarheid en immuniteit. Dit betekent dat, indien van toepassing, er aangifte en getuigenverklaringen kunnen worden opgenomen, sporen kunnen worden veiliggesteld en bevindingen kunnen worden vastgelegd in een proces-verbaal. Wel zijn personen met (functionele) immuniteit bijna

altijd onschendbaar en kunnen er geen bevoegdheden ten aanzien van die persoon worden toegepast (zoals aanhouden, onderzoek kleding, inbeslagname goederen).

Vragen stellen/verhoor

Als de persoon met (een vermoeden van) immuniteit vrijwillig gehoord wil worden als getuige of verdachte is dat mogelijk, maar hier moet vanaf worden gezien als er ook maar enige aarzeling bij betrokkene bestaat. Personen met immuniteit mogen namelijk niet gedwongen worden een getuigenverklaring af te geven.

Registreren, informeren en raadplegen

Incidenten waar diplomaten bij betrokken zijn kunnen impact hebben op de diplomatieke verhoudingen. Daarom is het van groot belang dat de juiste lijn binnen de politie geïnformeerd wordt, en dat DPG en het IRC van het OM op de juiste wijze betrokken worden.

Registreren

- De politie maakt van incidenten met personen met immuniteit altijd een zo volledig mogelijke registratie (en/of een proces verbaal) op in het bedrijfsprocessensysteem en stuurt een mail en de registratie naar DFO van ABB (diplomatic.frontoffice@politie.nl).

NB: Het rechtstreeks toezenden van registraties, rapporten of processen-verbaal naar DPG is in strijd met de Wet Politiegegevens (WPG) en niet toegestaan. Indien noodzakelijk kan door het OM een proces-verbaal worden verstrekt aan DPG, in het kader van de Wet Justitiële en Strafvorderlijke Gegevens (WJSG).

Informeren:

- Bij meldingen/incidenten via het OC dient de OvD-P geïnformeerd te worden.
- Bij meldingen/incidenten via het eigen bureau of die via een andere weg binnenkomen dient de OPCO en de OvD-P geïnformeerd te worden.
- Voor eenieder geldt: bij afwezigheid van DFO/ ABB OPCO dient DPG te worden geïnformeerd. Bij incidenten met personen met immuniteit informeert de politie naast DFO ook de Eenheidsleiding. DFO kan hierin ook een rol spelen en dit delen met de Eenheidsleiding. DFO en de Eenheidsleiding stellen indien nodig DPG op de hoogte.

Raadplegen:

- Bij twijfel over de diplomatieke status kan contact opgenomen worden met DPG.
- Voor de piketofficier van het OM geldt dat het IRC van het OM Den Haag veel ervaring heeft met deze materie en benaderd kan worden voor advies, op basis waarvan de betreffende dossierbehandelaar van het OM een beslissing kan nemen over het doen van strafrechtelijk onderzoek en/of afdoening in de concrete zaak.
- In urgente gevallen, waaronder in elk geval feiten waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten (art 67 lid 1 Sv), kan altijd contact worden gezocht met de piket-OvJ van het OM en de piketlijn van DPG om te bezien wat in het voorliggende geval mogelijk is.

Vervolgstappen

Of vervolging of beboeting mogelijk is, kan pas na overleg met DPG worden bepaald. Op basis van de registratie (of het proces-verbaal) kan het OM (de betreffende dossierbehandelaar) worden geïnformeerd en kan er in samenwerking met DPG gekeken worden naar mogelijke vervolgstappen. Indien vervolging/beboeting niet mogelijk blijkt of onwenselijk is, kan het ministerie van Buitenlandse Zaken er – in overleg met het OM - bijvoorbeeld voor kiezen diplomatieke middelen in te zetten. Ook voor een dergelijk traject is het belangrijk dat bevindingen goed zijn vastgelegd.

Om vervolgstappen te kunnen bepalen moet eerst worden vastgesteld of er sprake is van immuniteit. Er zijn twee mogelijkheden:

- *Betrokkene heeft functionele immuniteit*

Indien er mogelijk sprake is van functionele immuniteit kan het OM contact opnemen met DPG. DPG kan vervolgens (laten) nagaan onder welke immuniteitscategorie betrokkene valt en in overleg met de

zendende staat of de desbetreffende internationale organisatie beoordelen of er in het specifieke geval sprake is van immuniteit. De uitkomst hiervan wordt vervolgens aan het OM of de politie medegedeeld, zodat helder is of betrokkene beboet of vervolgd mag worden. Indien DPG meer informatie wenst dan via het rapport van de politie verstrekt is, dan zal dit bij het OM worden opgevraagd. Indien er geen sprake is van immuniteit kan het reguliere proces worden gevolgd. Indien er wel sprake is van functionele immuniteit dan kunnen dezelfde stappen worden overwogen als bij absolute immuniteit.

- *Betrokkene heeft absolute immuniteit*

Op basis van de beschikbare onderzoeksgegevens en de omstandigheden van het geval wordt in overleg tussen het OM, de politie en DPG de wenselijkheid tot vervolging of andere wijze van afdoening bepaald.

Er zijn twee varianten mogelijk:

1. *Verzoeken om opheffing strafrechtelijke immuniteit*

DPG heeft de mogelijkheid een waiver aan te vragen bij de zendende staat of de betreffende internationale organisatie om de strafrechtelijke immuniteit op te heffen. Indien de zendstaat of de internationale organisatie daarmee akkoord gaat, wordt de immuniteit van de betrokkene opgeheven waardoor verder strafrechtelijk onderzoek en eventuele vervolging mogelijk wordt. Voor de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van een vonnis moet nógmaals een waiver van de zendende staat of internationale organisatie gevraagd worden. DPG onderhoudt het contact met de zendstaat of de internationale organisatie en informeert het OM en de politie over welke stappen zijn toegestaan.

2. *Diplomatieke escalatieladder*

Er kunnen diplomatieke middelen worden ingezet: de persoon in kwestie kan via DPG op zijn of haar gedrag worden aangesproken. Ook kan er een laatste waarschuwing worden afgegeven, om vertrek uit Nederland worden verzocht of (in een uiterste geval) tot een Persona Non Grata verklaring (PNG) worden overgegaan. Dit zijn echter geen lichte stappen.

4 Verkeer, overtredingen en misdrijven

Rijbewijs

Wanneer een persoon een diplomatiek identiteitsbewijs heeft en in het bezit is van een geldig niet-Nederlands rijbewijs mag hij ook in Nederland een voertuig besturen. Het is niet toegestaan een rijbewijs van een persoon met immuniteit in te vorderen.

Parkeerheffingen

Onder Nederlands recht is zowel parkeergeld als een naheffing ('parkeerboete'), een heffing voor de dienst van het ter beschikking stellen van parkeerruimte. Personen met immuniteit hebben hier geen vrijstelling voor en dienen dit gewoon te betalen. Er mag hen echter geen sanctie worden opgelegd, zoals een wielklem. De gemeente is eerstverantwoordelijke voor de parkeerheffingen.

Verkeersovertredingen

Het is vaak niet mogelijk om op de gebruikelijke wijze een beschikking voor een overtreding op te leggen aan personen die immuniteit hebben. Maar er zijn uitzonderingen.³ De beschikking kan worden voorbereid en hiertoe kunnen alle relevante gegevens worden vastgelegd. Tijdens kantooruren kan bij DPG navraag worden gedaan of de beschikking kan worden doorgezet.

Zware overtredingen krijgen de aanpak die overeenkomt met die van een strafbaar feit/misdrijf.

Alcohol in het verkeer

Aan personen met diplomatieke immuniteit mag de politie vragen mee te werken aan een blaastest of een ander onderzoek. Medewerking kan echter niet worden afgedwongen, de betreffende persoon heeft het recht om dit te weigeren. Het blijven aandringen op medewerking aan een blaastest of wijzen op een dreigende boete is niet toegestaan.

Indien een persoon met diplomatieke immuniteit weigert aan een blaastest of ander onderzoek mee te werken, mag de politie geen administratieve sanctie opleggen. Wel kan de politie de identiteitsgegevens noteren, een registratie maken en via DFO doorgeven aan DPG, die vervolgens bekijkt welke (diplomatieke) maatregelen gepast zijn.

Bij acuut gevaar voor de bestuurder, de veiligheid van het verkeer of de openbare orde mag de politie, als die op basis van eigen waarneming gegronde redenen heeft aan te nemen dat betrokkene onder invloed van alcohol of drugs aan het verkeer deelneemt, de noodzakelijke maatregelen nemen om verder rijden te beletten. De veiligheid van het verkeer staat hierbij voorop. De politie moet dan wel aan de bestuurder assistentie verlenen bij het organiseren van een alternatief vervoermiddel, zoals het bellen van een taxi of een contactpersoon van de ambassade of organisatie. Ter bescherming van de openbare veiligheid en van de auto van betrokkene kan de politie bovendien besluiten de auto naar een veilige plaats te (laten) vervoeren. DFO beschikt over de piketnummers van vrijwel alle ambassades. Vaak is de betreffende ambassade bereid ter plaatse te komen om het (vervoers)probleem op te lossen.

---

³ Dit betreft verkeersovertredingen die worden geconstateerd door de politie op straat. Zogenaamde 'flitsfeiten' volgen een ander traject, zie ook Kamerstuk [35925-V, nr. 111](#).

Onschendbaarheid diplomatieke voertuigen

De auto's van diplomaten en daaraan gelijkstelde personen zijn onschendbaar. Deze zijn te herkennen aan het CD- en CDJ-kenteken, en in sommige gevallen BN en GN. Deze auto's mogen bijvoorbeeld niet doorzocht of weggesleept worden. In geval van acuut gevaar voor de openbare orde of de verkeersveiligheid kunnen deze voertuigen hooguit verplaatst worden, maar niet verder dan noodzakelijk om het acute gevaar op te heffen.

De bestuurder heeft wel een legitimatieplicht.

Het is mogelijk dat een persoon met diplomatieke immuniteit in een voertuig met een gewoon kenteken rijdt. In dat geval strekt de immuniteit van de betrokkene zich ook uit tot het voertuig en mag deze dus ook niet doorzocht worden. De onschendbaarheid is dus niet gekoppeld aan het kenteken, maar aan de eigenaar of aan de persoon die in de auto rijdt.

Verlopen kentekenregistratie

Indien geconstateerd wordt dat de kentekenregistratie is verlopen van een voertuig met CD-BN-GN kenteken, dient contact op te worden genomen met DPG teneinde de gegevens en status van de bestuurder en/of eigenaar van het voertuig te laten controleren. Naar aanleiding van dit contact zal blijken welke opvolging kan worden toegepast.

Zie ook bijlage 1 voor een aantal praktijkvoorbeelden.

5 Aan de grens

Een buitenlandse diplomaat is boven alles een officiële vertegenwoordiger van zijn land. Om die reden moet hij altijd met het vereiste (normale) respect worden behandeld. Zelfs wanneer de persoon in kwestie de grensambtenaar niet met het verwachte respect behandeld, wordt van de grensambtenaar verwacht dat hij/zij respectvol blijft. Dit geldt ook voor delegatieleden van officiële bezoeken in Nederland en internationale ambtenaren die reizen met een document dat is afgegeven door een internationale organisatie (bijvoorbeeld VN laissez-passer). Personen die in Nederland immuniteit genieten, hebben een speciale positie vanuit de functie die zij bekleden bij een ambassade of internationale organisatie. Personen die een diplomatieke functie bekleden in een ander land dan Nederland, en die niet op doorreis zijn voor hun werk, beschikken niet over diplomatieke immuniteiten.

Het diplomatiek identiteitsbewijs

Het diplomatiek identiteitsbewijs van het ministerie van Buitenlandse Zaken⁴ geeft, samen met een geldig reisdocument, de houder het recht het Schengengebied binnen te komen (en daar te reizen). Het diplomatiek identiteitsbewijs is een geldig verblijfsdocument voor het Nederlandse grondgebied. Wie zich aan de grens legitimeert met zijn (diplomatieke of gewone) paspoort en een geldig diplomatiek identiteitsbewijs mag Nederland binnen reizen.

Diplomaten en internationale ambtenaren kunnen immuniteit genieten ongeacht of zij het diplomatiek identiteitsbewijs kunnen tonen. Vaak hebben zij bij binnenkomst deze kaart nog niet (de inschrijving in de Protocollaire Basisadministratie (PROBAS) van DPG moet nog plaatsvinden). Indien visumplichtigen een visum tonen met de code BNL15 dan kan worden aangenomen dat zij immuniteit genieten. Bij niet-visumplichtigen kan er contact worden opgenomen met DPG, zij kunnen bij de betreffende ambassade en/of internationale organisatie nagaan of sprake is van immuniteit.

Bijzondere regels

Op basis van Europese regelgeving geldt een aantal bijzondere regels met betrekking tot de grenspassage:

- Houders van een diplomatiek, een officieel of een dienstpaspoot kan de toegang tot het grondgebied van de lidstaten niet geweigerd worden zonder vooraf de bevoegde nationale autoriteiten te hebben geraadpleegd. Dit betekent in de praktijk dat als betrokkene niet aan de voorwaarden voor grenspassage voldoet, toegang pas geweigerd kan worden na contact met de bevoegde autoriteit. Gezien de bijzondere positie dient in geval van een mogelijke grensweigeringscontact opgenomen te worden met het IND Grenskantoor, DPG en/of de signalerende autoriteit in geval van een signalering in het SIS.
- Houders van een diplomatiek, een officieel of een dienstpaspoot en/of van documenten afgegeven door internationale organisaties (bijvoorbeeld VN laissez-passer) genieten voorrang op andere reizigers bij de grenscontrole en zijn vrijgesteld van de verplichting om aan te tonen dat zij over voldoende middelen van bestaan beschikken.⁵
- EU-lidstaten hebben op grond van Verordening 2018/1806 de mogelijkheid om te voorzien in een uitzondering op de (vrijstelling van de) visumplicht voor houders van diplomatieke paspoorten, dienst- of officiële paspoorten of speciale paspoorten.⁶

⁴ Zie hoofdstuk 2 en/of Art 20 lid 2 en Annex 20 Schengengrenscode (voorbeeldmodellen BuZa kaarten Schengenlanden). Zie ook deel twee, hoofdstuk 1, punt 5.4.3. Praktisch handboek grenswachters.

⁵ Verordening (EU) 2016/399 (Schengengrenscode), bijlage VII.

⁶ Verordening (EU) 2018/1806 (Visumlijst) geeft aan dat er vrijstelling kan zijn op de visumplicht. Raadpleeg daarvoor Annex 8 Schengengrenscode, of Annex 5 VIS-code.

Hoe handelen in geval van twijfel

Als er twijfel bestaat of de persoon aan de balie wel aan de voorwaarden voldoet om Nederland binnen te komen, is er niets op tegen om hem of haar beleefd te vragen even te wachten totdat daarover duidelijkheid bestaat. In gevallen van onduidelijkheid kan contact worden opgenomen met DPG (bijvoorbeeld als iemand zegt privileges en immuniteiten te hebben, maar geen diplomatiek identiteitsbewijs van het ministerie van Buitenlandse Zaken kan tonen, of als de kaart niet meer geldig is).

Misdragingen

Raadpleeg voor de situatie waarin een persoon die immuniteit geniet zich misdraagt hoofdstuk 1-3 van deze handleiding.

Uitreis

Bij vertrek uit Nederland kan het zijn dat personen met immuniteit hun kaart al bij DPG hebben ingeleverd. Omdat ze dan vaak ook geen geldig inreisvisum meer kunnen tonen, krijgen ze veelal van de ambassade of internationale organisatie een verklaring mee in de vorm van een zogenoemde Note Verbale. Hierin staat dat ze de afgelopen jaren in Nederland voor deze organisatie of ambassade hebben gewerkt. Deze verklaring is een geldig en erkend bewijs. In de bijlage is een voorbeeld te vinden van een praktijksituatie aan de grens.

Bijlage 1

Praktijkvoorbeelden voor de politie.

Geweld binnenshuis (1); verdachte heeft functionele immuniteit.

Een beveiligder van een internationale organisatie mishandelt thuis zijn/haar partner. De burens bellen de politie.

Uit het diplomatiek identiteitsbewijs dat het ministerie van Buitenlandse zaken heeft afgegeven blijkt dat deze persoon de BO-status heeft, dus zijn immuniteit is alleen functioneel. Het is mogelijk dat deze persoon geen immuniteit toekomt. Neem daarom contact op met DPG en informeer hen over hetgeen is voorgevallen. Overleg vervolgens met DPG en het OM over vervolgstappen. Het opsporingsonderzoek gaat in elk geval verder: de aangifte kan worden opgenomen, eventuele getuigen kunnen worden gehoord. Er kunnen echter geen dwangmiddelen worden ingezet jegens de verdachte tenzij daarover via DPG het bericht is ontvangen van de internationale organisatie of buitenlandse vertegenwoordiging dat de strafbare handeling niet valt onder de functionele immuniteit van deze persoon.

Geweld binnenshuis (2); verdachte heeft absolute immuniteit.

U krijgt een melding van een incident in een woning waar huiselijk geweld is gepleegd en gaat ter plaatse.

De verdachte blijkt een diplomatiek ambtenaar van de ambassade van X te zijn. De diplomaat is dronken en verleent geen medewerking. Voor u is duidelijk dat deze verdachte eigenlijk zou moeten worden aangehouden. Omdat deze persoon absolute immuniteit heeft mag dat echter niet.

U houdt deze verdachte dus NIET aan. U gaat ook NIET de woning binnen als de bewoner daar geen toestemming voor heeft gegeven. Als u bent binnengelaten, verlaat u de woning onmiddellijk als de verdachte dat van u verlangt.

Kan er dan niet tegen huiselijk geweld door een diplomaat worden opgetreden? Er kan niet door middel van aanhouding worden opgetreden. Maar u kunt wel zoveel mogelijk vastleggen in een proces-verbaal wat u heeft gezien en gehoord. Deze informatie kan worden gebruikt voor mogelijkheden langs diplomatieke weg. Daartoe kunt u telefonisch contact zoeken met de piketambtenaar van DPG. Daarnaast is het mogelijk om via het Diplomatic Frontoffice van de politie Eenheid Den Haag de betreffende ambassade te vragen om te bemiddelen. Overleg met DPG en het OM over het voortzetten van het opsporingsonderzoek: andere opsporingshandelingen dan aanhouding kunnen mogelijk wél plaatsvinden, bijvoorbeeld opnemen van de aangifte en horen getuigen.

Rijden onder invloed, art. 8 WVV (1).

Tijdens de surveillance ziet de politie een auto met een CD-kenteken slingerend rijden. De bestuurder wordt staande gehouden. Bestuurder praat onsamenhangend, heeft waterige en bloeddorpen ogen en ruikt naar gebruik van alcoholhoudende drank. Kortom, deze bestuurder wordt duidelijk verdacht van het rijden onder invloed. Bestuurder toont een identiteitskaart van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Hieruit blijkt dat deze persoon absolute immuniteit heeft en als 2e secretaris is verbonden aan de ambassade van XXX. Bestuurder weigert iedere medewerking.

Omdat deze persoon diplomatieke immuniteit heeft, betekent dit, dat deze persoon noch voor gedragingen tijdens het werk, noch voor privé-zaken kan worden vervolgd. Deze verdachte mag NIET worden aangehouden.

Evenmin kan het rijbewijs worden ingevorderd. Als duidelijk is dat het onverantwoord is dat deze bestuurder verder rijdt, zorgt u ervoor dat u dit voorkomt. U legt uit dat verder rijden vanwege de veiligheid niet wordt toegestaan. U kunt de bestuurder vragen of hij/zij iemand kan bellen om hem/haar op te komen halen. Ook kunt u zelf proberen de ambassade van betrokkene te bellen met het verzoek hun medewerker op te komen halen.

Handel de strafrechtelijke kant verder af als bij verdenking van misdrijf (zie hoofdstuk 3, 'Handelingskader').

Rijden onder invloed, art. 8 WVV (2)

Bij een reguliere alcoholcontrole treft u de bestuurder van een CD-voertuig aan. Er is geen sprake van afwijkend rijgedrag. Er is geen dranklucht en ook zijn er geen andere tekenen die wijzen op alcoholgebruik. De bestuurder beroept zich op de diplomatieke status en weigert een blaastest af te leggen. Dat betrokkene een voertuig bestuurt met een CD-kenteken houdt echter niet automatisch in dat deze persoon immuniteit heeft. U mag naar de identiteitskaart vragen en controleren wat de status van betrokkene is (eventueel checkt u dit bij DPG). Heeft deze persoon inderdaad immuniteit, dan zult u betrokkene verder moeten laten rijden.

Het is niet toegestaan om medewerking aan een blaastest af te dwingen van een persoon die immuniteit geniet. Het is in dit geval niet mogelijk om de betrokkene een beschikking op te leggen voor het weigeren van de blaastest.

Rijden onder invloed, art. 8 WVV (3)

U hebt een verdachte aangehouden ter zake van art. 8 WVV. De persoon in kwestie beroept zich niet op diplomatieke status en er zijn ook geen tekenen die erop duiden dat er sprake kan zijn van immuniteit. Pas op het bureau blijkt dat betrokkene immuniteit heeft en daarom niet had mogen worden aangehouden. Omdat de verdachte zijn diplomatiek identiteitsbewijs niet heeft getoond (en wel had kunnen tonen) was het niet voorzienbaar dat betrokkene niet mocht worden aangehouden. Nu bekend is dat deze persoon immuniteit heeft, dient betrokkene direct in vrijheid te worden gesteld. Het is wel van belang dat dit soort incidenten met personen die immuniteit hebben, altijd direct wordt doorgegeven aan DPG!

Zo mogelijk kan wel een proces-verbaal worden opgemaakt en kan de situatie verder worden afgehandeld als bij verdenking van misdrijf (zie hoofdstuk 3, 'Handelingskader').

Uit de hand gelopen staande houding

U stelt vast dat een niet als CD-voertuig herkenbare auto te hard rijdt. De bestuurder probeert zich aan staandehouding te onttrekken. Met behulp van een tweede politiewagen ziet u kans om de auto van de bestuurder klem te rijden. Bij het staande houden toont betrokkene een diplomatieke identiteitskaart van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarop ziet u vermeld staan dat het gaat om de partner van de ambassadeur van X. Betrokkene geniet hierdoor absolute immuniteit.

Het gesprek verhardt zich en betrokkene sluit het portierraam en geeft te kennen verder te willen rijden. U kunt in een dergelijk geval betrokkene NIET aanhouden. U kunt ook geen beschikkingen opmaken en mag de persoon niet belemmeren door te rijden. Het is van belang dat u uw bevindingen vastlegt in het BPS.

Stuur DFO een mail en de registratie toe.

Winkeldiefstal

De partner van de ambassadeur van X wordt betrap bij een winkeldiefstal. Deze persoon heeft immuniteit en mag NIET worden aangehouden. Staande houden mag wel. Daarbij neemt u de nodige gegevens op. Indien deze persoon wil, kan betrokkene vrijwillig een verklaring afleggen. De beelden van het incident kunnen worden gevorderd en een aangifte kan worden opgenomen.

In overleg met het OM en DPG kunnen vervolgstappen worden vastgesteld (zie hoofdstuk 3, 'Handelingskader').

Aanrijding en verlaten plaats ongeval (art. 7 WVV).

De bestuurder van een niet als CD-voertuig herkenbare auto raakt betrokken bij een aanrijding. Bestuurder rijdt door, maar wordt via een 'bericht voor alle wagens' even later aangetroffen. De bestuurder verleent alle medewerking en toont een diplomatieke identiteitskaart waaruit blijkt dat hij/zij immuniteit heeft. Deze persoon kan daarom NIET worden aangehouden. Ook kunt u de auto niet in beslag nemen, maar u kunt de schade aan het voertuig wel vastleggen.

Deze zaak behandelt u verder zoveel mogelijk als een normale aanrijding (zoals gegevens uitwisselen etc. In overleg met het OM en DPG kunnen vervolgstappen worden vastgesteld).

Wat als een diplomaat een dodelijk ongeval veroorzaakt?

Een diplomaat van ambassade X veroorzaakt een dodelijk ongeval. De diplomaat heeft immuniteit en mag dus NIET worden aangehouden, staande houden mag wel. Overleg met de piketofficier en de piketlijn van DPG. U neemt in elk geval de nodige gegevens van de verdachte op.

Indien de diplomaat hiermee instemt, kan hij vrijwillig een verklaring afleggen.

In overleg met het OM en DPG kunnen vervolgstappen worden vastgesteld (zie hoofdstuk 3, 'Handelingskader').

Omdat het hier om een ernstig misdrijf gaat, is het waarschijnlijk dat het OM aan BZ vraagt om de zendstaat te verzoeken de immuniteit van de diplomaat onmiddellijk op te heffen (waiver), zodat hij/zij als normale verdachte in Nederland vervolgd en eventueel berecht kan worden.

Opsporingsonderzoek met bevraging BRP

In het kader van een opsporingsonderzoek komt een bepaalde woning in beeld. Bij deze woning staat regelmatig een auto geparkeerd met een CD-kenteken. Bevraging van het adres in de BRP levert op dat er niemand in deze woning zou wonen. Personen met immuniteit hoeven niet in de BRP te staan ingeschreven. De meesten staan dat ook niet. Wel staan alle personen met immuniteit ingeschreven in het PROBAS-systeem van DPG. Hiernaar kunnen bevragingen worden gedaan, zowel op persoon als op adres. Voordat u verdere actie onderneemt, neemt u contact op met DPG.

Let op: de woning van een persoon met immuniteit kan onschendbaar zijn. In dat geval kunt u de woning niet zonder meer binnentreden zonder toestemming van de bewoner, ook niet als u een machtiging tot binnentreden heeft. U kunt bij DPG nagaan of de woning ook onschendbaar is of niet.

Inbraakmelding ambassade

U gaat naar een inbraakmelding in een ambassade. U bent snel ter plaatse. Bij het pand ziet u een deur open staan die kennelijk is geforceerd. Als u naar binnen zou gaan, heeft u een goede kans om een verdachte op heterdaad aan te houden.

Het ambassadegebouw – en terrein zijn onschendbaar. U wacht totdat er een bevoegde sleutelhouder komt. U gaat NIET naar binnen voordat u daar van de ambassadeur of zijn/haar plaatsvervanger nadrukkelijk toestemming voor heeft gekregen. Als er in de tussentijd een verdachte naar buiten komt, kunt u die natuurlijk aanhouden, mits deze geen immuniteit geniet.

In urgente situaties, waarin het toepassen van bevoegdheden niet uitgesteld kan worden, kan overleg plaatsvinden met de piketlijn van DPG over de beschikbare mogelijkheden.

Of vervolging of beboeting nadien mogelijk is, kan uiteindelijk pas na overleg met DPG worden bepaald. Indien vervolging/beboeting niet mogelijk blijkt of wenselijk is, dan kan het ministerie er – in overleg met

het OM - bijvoorbeeld voor kiezen, diplomatieke middelen in te zetten. Ook voor een dergelijk traject is het belangrijk dat bevindingen goed zijn vastgelegd.

Daarom is het van belang een zo volledig mogelijke registratie op te maken (of PV op te stellen). Op basis hiervan kan het OM worden geïnformeerd en kan er in samenwerking met DPG gekeken worden naar mogelijke vervolgstappen.

Praktijkvoorbeelden voor de Koninklijke Marechaussee

Aan de grens

Aan de balie verschijnen een man en een met hem samen reizende vrouw. De man heeft een diplomatiek paspoort en een geldige identiteitskaart van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Hij is de ambassadeur van land Y in Nederland. De vrouw heeft alleen een paspoort, maar geen visum voor Nederland. Zij kan geen identiteitskaart tonen en zegt dat die in het buitenland is gestolen. De ambassadeur laat duidelijk zijn ongeduld blijken met het bureaucratische oponthoud. Hij noemt het een schandaal dat zijn vrouw niet wordt toegelaten, en dat zijn bewering dat zij bij hem hoort niet voldoende is. Hij dreigt over dit diplomatieke incident een klacht bij het ministerie van Buitenlandse Zaken in te zullen dienen.

In dit geval is het verstandig de ambassadeur en zijn reisgenote te vragen even uit de rij te stappen en te wachten tot een en ander is uitgezocht. De VIP-coördinator en/of teamleider van dienst kan dan bellen met de pikettelefoon van DPG om na te gaan of de vrouw daar inderdaad als familielid staat geregistreerd. Als dat zo is, kan zij door. Zo niet, dan kan haar de toegang worden geweigerd. De ambassadeur mag in dat geval wel doorgaan. Vervolgens is het wel belangrijk een melding van het incident te maken bij DPG, zodat de ambassadeur er eventueel op kan worden aangesproken. Het is ook van groot belang dat in deze melding zo gedetailleerd mogelijk verslag gedaan wordt van hetgeen is voorgevallen.

Bijlage 2

De verschillende statussen van immuniteit

De codes

De codes die op een identiteitskaart kunnen staan (ook wel status genoemd), met daarbij de categorie functionarissen die de betreffende status hebben, zijn de volgende:

Ambassades

- AD Hoofd van de diplomatieke missie (ambassadeur), het diplomatieke personeel en hun inwonende gezinsleden
- BD Leden van het technische en administratieve personeel en hun inwonende gezinsleden
- ED Leden van het bedienende personeel (chauffeurs, koks) en hun inwonende gezinsleden
- PD Particuliere bedienden (private servants)
- ZF Verblijfstitel en Schengenvisum zonder immuniteiten

Consulaire posten

- AC De consul-generaal, consul, vice-consul, consulaire ambtenaar en hun inwonende gezinsleden
- BC Leden van het technische en administratieve personeel en hun inwonende gezinsleden
- EC Leden van het bedienende personeel (handyman of vrouw, chauffeur, koffiedame of heer, kok e.d.) in dienst bij een consulaat(-Generaal) en hun inwonende gezinsleden
- PC Particuliere bedienden (private servants)
- ZF Verblijfstitel en Schengenvisum zonder immuniteiten

Internationale organisaties

- AO Medewerkers gelijkgesteld met leden van diplomatiek personeel en hun inwonende gezinsleden
- BO Medewerkers gelijkgesteld met leden van het administratieve en technische personeel van een ambassade en hun inwonende gezinsleden
- EO Leden van het bedienende personeel (handyman of vrouw, chauffeur, koffiedame, kok e.d.) en hun inwonende gezinsleden
- PO Particuliere bedienden (private servants) in dienst van medewerkers met AO-status
- ZF Verblijfstitel en Schengenvisum zonder immuniteiten

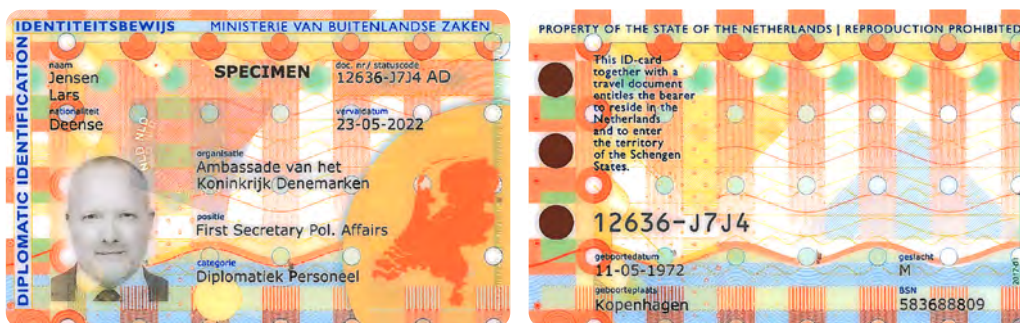
Aan de voorgaande codes kunnen de volgende codes zijn toegevoegd. Indien de code DV of NL op de kaart is toegevoegd dan heeft dit consequenties voor de immuniteiten die de houder heeft.

- DV Personen die duurzaam in Nederland verblijven
- EM Experts on Mission (experts die naar Nederland komen voor het uitvoeren van een bijzondere missie of vanuit Nederland een bijzondere missie uitvoeren bijv. bijzondere bewaking in Scheveningse gevangenis/VN-vleugel)
- VN Personen van VN-organisaties zonder aanvullende overeenkomst/verdrag
- EU Personen van EU-organisaties zonder aanvullende brief of overeenkomst/verdrag
- NL Personen met Nederlandse Nationaliteit
- NP Medewerkers zonder privileges, wel functionele immuniteit
- VV Nederlandse ingezetenen gerekruteerd uit een van de landen van de Europese Economische Ruimte of uit Zwitserland die niettemin privileges en immuniteiten kunnen genieten

Bijlage 3

Het diplomatiek identiteitsbewijs van Buitenlandse Zaken

De ID-kaart is te vinden in Edison (www.discs.nl) onder “reisdocumenten” → “verblijfs/vreemdelingendocumenten”

Zie ook: [Diplomatiek Identiteitsbewijs | IND](#)

Tot slot

Als u vragen heeft over de inhoud van deze handleiding kunt u contact opnemen met:
De Directie Protocol en Gastlandzaken (DPG) van het ministerie van Buitenlandse Zaken
DPG@minbuza.nl

Contactgegevens:

DPG-secretariaat 070 348 4905

Buiten kantoor tijden DPG-Piket 06 5114 3634.

